

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

ΚΑΖΑΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

«Δημιουργία ηλεκτρονικού λεξικού πολυλεκτικών ρηματικών εκφράσεων με τη χρήση σωματών κειμένων»

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
Γλωσσολόγος-Διευθύντρια Ερευνών (Ερευνήτρια Α΄)
Ε.Κ. "ΑΘΗΝΑ"/ΙΕΛ

Με τον γενικό όρο πολυλεκτικές εκφράσεις καλύπτουμε ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών δομών οι οποίες στη διεθνή βιβλιογραφία αποκαλούνται idioms, frozen/fixed & semi-fixed/semi-frozen expressions, (set) phrases, formulae, collocations, cranberry collocations, phraseologisms, phraseological units. Στην ελληνική βιβλιογραφία συναντάμε όρους, όπως παγιωμένες και ημιπαγιωμένες εκφράσεις, στερεότυπες εκφράσεις, ιδιωτισμοί, φράσεις, εκφράσεις, φρασεολογισμοί, συνεμφανίσεις, συνάψεις.

Πολυλεκτική έκφραση, και δη στερεότυπη ή παγιωμένη, θεωρείται κάθε ακολουθία ή συλλογή λέξεων που λειτουργεί ως μία λεξική μονάδα, η σημασία της οποίας, τις περισσότερες φορές, δε συνάγεται από τον συνδυασμό της σημασίας των επιμέρους συστατικών της.

Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι διακρίνονται δύο βασικές κατηγορίες πολυλεκτικών ρηματικών εκφράσεων σε σχέση με το εάν η σημασία των δομών αυτών είναι λεξικοποιημένη ή αναλύσιμη: στις αναλύσιμες σημασιολογικά εκφράσεις και στις μη αναλύσιμες (λεξικοποιημένες) εκφράσεις.

Όλες οι κατηγορίες των πολυλεκτικών εκφράσεων έχουν κάποια συντακτική πλαστικότητα, η οποία δε σχετίζεται απαραίτητως και απολύτως με τον βαθμό λεξικοποίησης των προτάσεων, δηλαδή με το αν και κατά πόσο είναι σημασιολογικά παγιωμένες. Υπάρχουν διαβαθμίσεις που αφορούν στη σημασιολογική και στη δομική-γραμματική συμπεριφορά αυτών των προτάσεων.

Στο επίπεδο της σημασίας: σε κάποιες περιπτώσεις, υπάρχει διαφάνεια στη σημασία και μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτή ακόμα και από τους μη φυσικούς ομιλητές μιας γλώσσας, ενώ, σε άλλες περιπτώσεις, υπάρχει αδιαφάνεια, πράγμα που σημαίνει ότι, αν η στερεότυπη πρόταση δεν είναι

γνωστή στον μη φυσικό ομιλητή, η σημασία της δεν μπορεί να γίνει κατανοητή από αυτόν.

Στο δομικό επίπεδο: υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η παγίωση αναφέρεται στο σύνολο της πρότασης. Πρόκειται για τις περιπτώσεις των γνωμικών και των παροιμιών, αλλά και ορισμένων ρηματικών εκφράσεων.

Στο λεξικό αυτό θα κωδικοποιηθούν οι γραμματικοσυντακτικές και σημασιολογικές ιδιότητες οι οποίες χαρακτηρίζουν τις πολυλεκτικές ρηματικές εκφράσεις, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην κωδικοποίηση του βαθμού παγίωσης των εκφράσεων που εκτείνεται από το μη αναλύσιμο ως το μερικώς αναλύσιμο, τα όρια του οποίου δεν είναι ευδιάκριτα.

Τέλος, θα αναζητηθεί αν η παγίωση σχετίζεται με την ευκολία ή μη της κατανόησης και εκμάθησης των εκφράσεων (κυρίως από αλλόγλωσσους), ώστε να χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα στη διδασκαλία και στις διάφορες εφαρμογές της Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας.